

Irena Pangeršič

VINDIJA KOROMANDIJA

dežela za devetimi gorami in devetimi vodami

Kolofon - Metapodatkovna oblika v Dublin Core

Atribut	Sistem	Podatki
DC.Naslov		Vindija Koromandija
DC.Podnaslov		dežela za devetimi gorami in devetimi vodami
DC.Avtor		Irena Pangeršič
DC.Avtor.Naslov		ariel.neri@gmail.com
DC.Tema/Gesla		raziskave
DC.Tema/Gesla		Geologija & Hidrologija
DC.Tema/Gesla		Arheologija & Zgodovina
DC.Tema/Gesla		Miti in legende
DC.Opis		Prostorske značilnosti v povezavi s starodavnimi miti in legendami naših krajev.
DC.Založnik		Pangeršič, I.
DC.Založnik.Naslov		ariel.neri@gmail.com
DC.Datum objave	ISO8601	2011-10-17
DC.Tip		Tekst/Teze/Raziskave
DC.Format	IMT	text/html&pdf format(višina 30 cm, širina 35 cm)/ teksti, fotografije, ilustracije, karte; 33 str.
DC.Identifikacija	PDF	vindija_koromandija.pdf
DC.Identifikacija	CIP/NUK	
DC.Identifikacija	COBISS	
DC.Jezik	ISO639-1	slovenski
DC.Dostop	URL	http://vindija-koromandija.hostzi.com/download.pdf.php?file= vindija_koromandija.pdf
DC.Posodobitev	ISO8601	2011-10-17

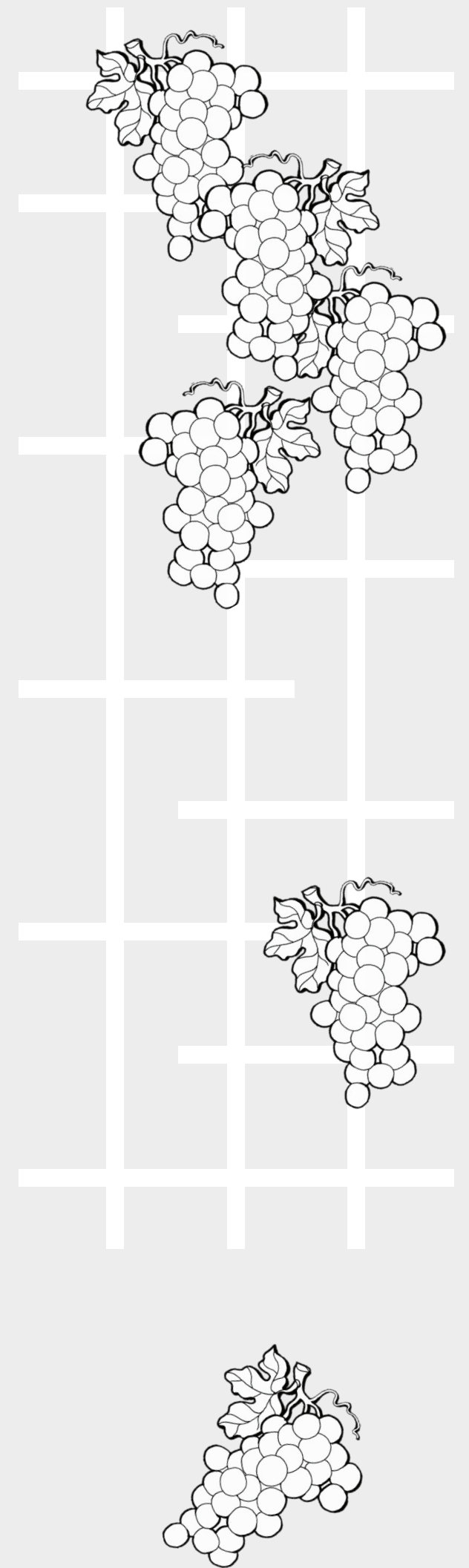
A large, stylized graphic of the letters 'VK' in white, set against a grey background. The letters are bold and have a slightly irregular, hand-drawn feel. The 'V' is on the left and the 'K' is on the right, overlapping slightly.

VINDIJA KOROMANDIJA

dežela za devetimi gorami in devetimi vodami

KAZALO

uvod	I.
pred davnimi časi	II.
pripoved o koromandiji	III.
propad raja - prva pripovedka	IV.
propad raja - druga pripovedka	V.
kraji iz legendarnih pripovedk	VI.
jezero iz pripovedke o vesoljnem potopu	VII.
starodavni popotniki o naši deželi	VIII.
hiperboreja	IX.
analiza simbolike	X.
reki eridan in easter ter jantarjeva pot	XI.
koromandijski pozdrav	XII.
viri in literatura	XIII.

Deveta dežela

*»V Deveti deželi
je strašno lepó:
kot angelske strune
tam ptički pojo,
srebrno je sonce
in zarja vsa zlata
in pisanih rožic
prepolna je trata.
Pod jablano stopiš,
zrel sad se ti z vej
prijazno nasmehne:*

*— Kar vzemi in jej! —
In hruške in slive
in sladki orehi
ležijo vse križem
nastlani po lehi . . .«*

*»Pa kje ta dežela je,
dedek? Povej!« —
»Pred nosom leži ti,
bedaček — poglej!«*

Mirko Kunčič

Vrtec: slovenski mladini; letnik 72 številka 8

vir: <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-KC5OQRRJ>

Uvod

Čeprav se je naš narod vedno imenoval Kranjci so imela druga ljudstva za nas svoja imena. Grki so nam rekli »skriti« t.j. Keltoi. Rimljani so nas poimenovali »petelinovi ljudje ali petelini« t.j. Galci. Novo naseljena slovanska ljudstva pa so staroselce (Galce in še prej naseljene Ilire skupaj) poimenovali Vlahi. Severnjaki pa so nas zaradi obilja grozdja in vina ter kraške pokrajine klicali Vindi iz Vindije Koromandije (Nekateri Nemci nas še danes imenujejo Vindišarji). Tudi severno Kanado so Vikingi po pustolovščinah Leifa Erikssona poimenovali podobno. Poimenovali so jo Vinlandija kajti najznačilnejša lastnost, ki so jo odkrili v novi deželi preko velike luže je bila sladka divja trta, ki se je vzpenjala vsepovsod - tudi po drevesih.

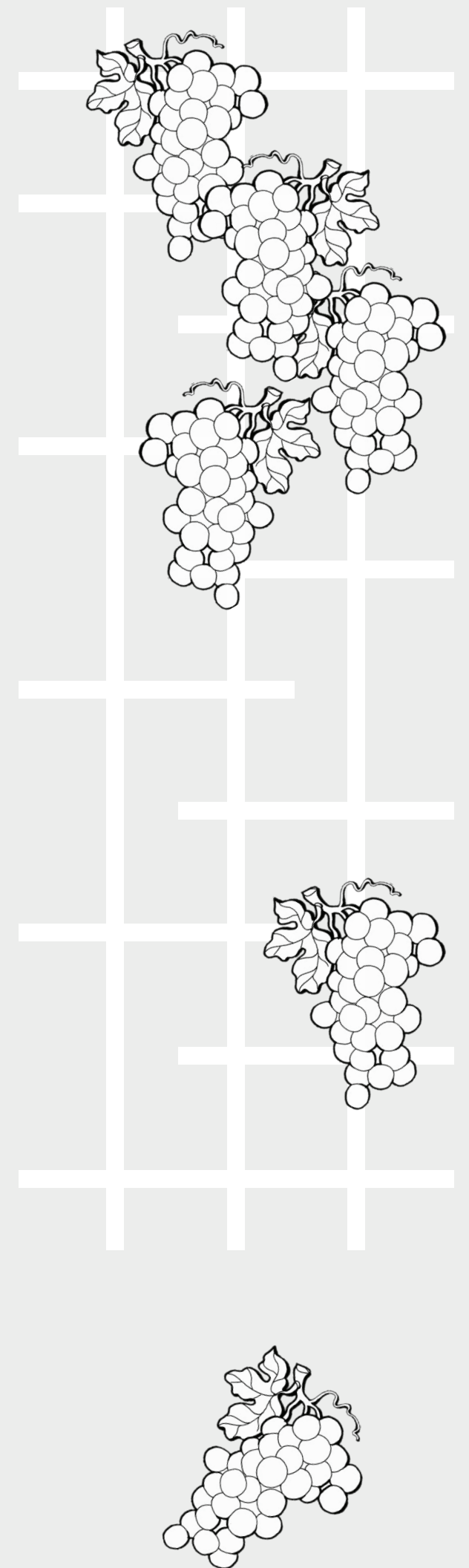
Zakaj so nas tako zelo različno poimenovala tuja ljudstva pa si lahko ogledamo skozi mite in legende o naši deželi, kot tudi v raznih potopisih slavnih popotnikov skozi naše kraje.

Ključne besede

Prvi raj, vesoljni potop, Indija Koromandija, Indija Komandija, Hiperboreja, Kranjska čebela, med, trta, vino, ajda, Ajdi, Arimaspi, Grifoni, leteči lev, Faeton

Pojem besede »kras« in pokrajinsko ime za »Kras« izvira iz korena »ka(r)a«, »ga(r)a« ali »karuan«, kar je v predindoevropskem jeziku (jeziku prebivalcev naših krajev) pomenilo »kamen«. Kelti so to besedo ponesli tudi na Irsko, kjer se besedi »kamen« še danes reče »carraig«, kupu kamenja pa »cairn«. V povezavi s tem prastarim pomenom za »kamen« pa je tudi ime Karnija, Karintija, Karavanke, Karnijske alpe, Carnium, Chreina, Carniola, Kranjska, Kranj in Koromandija, skratka vse kar zajema celotno območje nekdanje Karantanije katere izvor imena je prav tako povezan s tem prastarim imenskim pomenom »carraig«, »cairn« in »karuan«. Kot zanimivost naj omenim, da Gorenjsko Italijani še danes imenujejo Alta Carniola.

Ime čudežne dežele "raja postopačev" in "narobe svet" pa se je iz prvotne Koromandije spreminjalo v Komandijo, Kolovozijo, Kolobocijo, Korotan ipd.

O deveti deželi.

V deveti deželi tam,
kakor mi pravil je ded,
lepo je tam, lepo —
po tleh cedi se med.

In grozdje presladko — m! —
žari izmed bujnih trt,
in v usta sadja sočnega
ponuja ti vrt.

In kamorkoli se ozreš —
polje in gaj,
razkošnega cvetja
ponuja ti maj.

In kamorkoli se ozreš —
prelepih vidiš ptic,
izza cvetk angelčki zro
krasnih lic . . .

In drugi zopet tam
med sabo se šalijo,
oranže zlate po tleh
v smehu kotalijo.

Če ležež v mehki mah,
začudiš se, ej —
pesem nad tabo sladka
zadoni ti z vej . . .

Zadoni ti z vej,
nastavljaš uho,
a pevcev ti išče zaman
hrepeneče oko.

Oči se ti v zlati oblak
ozirajo,
nevidni duhovi tam
lepó muzicirajo.

Slavilna pesem se ta
razlega do daljnih dalj:
Slava tebi na vek,
devete dežele kralj!

Devete dežele kralj,
tvoj biserni hram
na večno naj radost
iskri se nam!

Na večno radost
in nam na ponos . . .
A od vinca sladkega, kralj,
žari se ti nos.

Ej, kako so pridni, kako
ti drobni angelci:
Vinca ponujajo ti
v zlati kangelci.

Od vinca sladkega
daj nam par čaš,
saj dobre volje si ti,
ljubi kralj naš.

Da ded je naš tam in jaz
poleg telička-sivčka —
lepó bi nam bilo, če ded
doma bi ne zabil vivčka.

Fran Žgur

Zvonček; Letnik 2, številka 11

vir: <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-WKE4G65F>

II.

Ena od zgodb o Vindiji Koromandiji pravi, da je to dežela, kjer je pred davnimi davnimi časi v deželi za devetimi vodami in devetimi gorami nekoč živelo najsrečnejše ljudstvo na svetu, ki ni poznalo ne tegob starosti niti bolezni. Brez da bi polja okopavali ali orali so vsako leto le enkrat sejali in po dvakrat ali trikrat želi. V Vindiji Koromandiji niso poznali snega niti toče. Tudi dež ni nikoli padal v tej deželi a vendar so bila polja vsako jutro zalita z blagodejno roso. Vindijci so bili preprosti ter pošteni in med njimi ni bilo hudobnega srca. To so bili zlati časi in bilo je takole: kar si Boga zaprosil, je Bog dal. Če so se s sosedom kdaj sporekli pa je prizadeti dejal: »Bog daj, da bi ti na hišo mráz padel« To pa se je potem tudi res zgodilo. Ljudje pa so se nad tem, da je imel kdo celo poleti na strehi za dva prsta mraza le zgrozili.

V pesmi kaj se po svetu godi, ki jo je kot zbiralec narodnega blaga zapisal Ravnikar - Poženčan Matevž iz Cerkelj na Gorenjskem pa je Koromandija opisana kot dežela obdana z zlatimi hribi in pokrita z zlatim peskom, kraljujejo pa ji ženske. Novico o tej deželi pa v pesmi prinese ptica pevka in govori še o sivobradih modrijanih, ki vse skrivnosti pretuhtajo in znajo govoriti, kot bi »ročce sadili« ter o pesoglavcih, ki ničesar človeškega ne vedo.

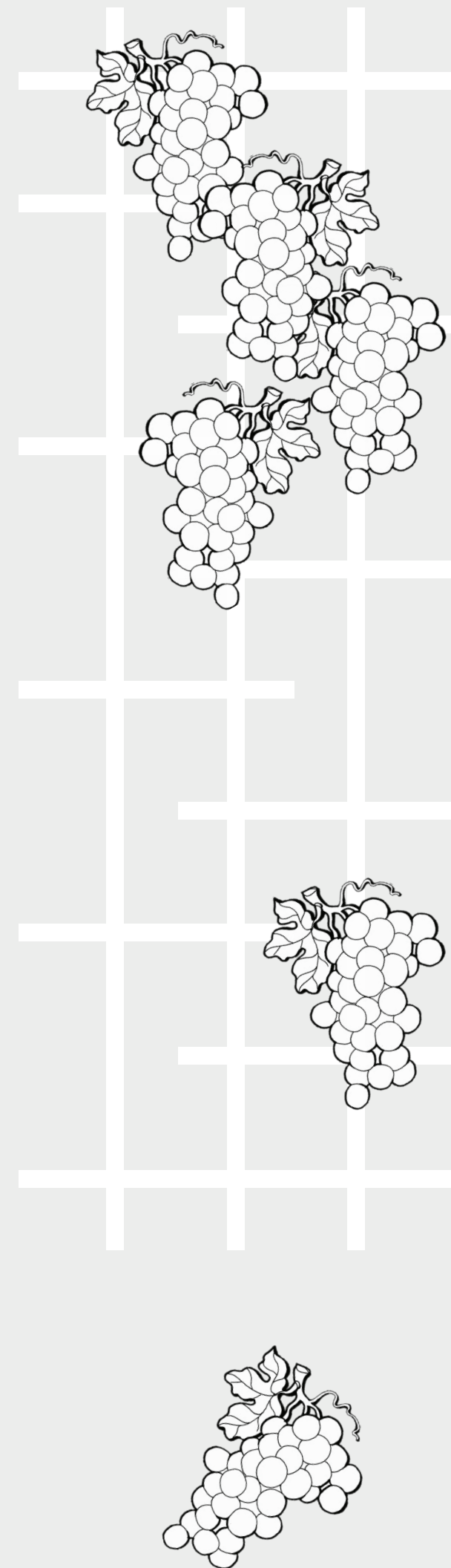
Potrditev teh navedb najdemo v zapisu Skilaksa (pribl.519-512 pr.n.št.), ko je popotoval kot Darejev admiral in opisuje Librone, ki so bili nekoč naseljeni do reke Krke in so bili sorodniki severnojadranskih Venetov (1):

" ... Tam vladajo ženske, ki so žene svobodnjakov ..."

Pesoglavce pa opiše Vrhovnik v Zgodovini Naklanske fare l.1885, namreč domačini so se hoteli pred pesoglavom, ki jih je preganjal skriti v Arneševo luknjo vendar je pesoglav plezal za njimi po srobrotu. Srobrot so domačini presekali, pesoglav je padel in se ubil.

O deželi izobilja jedače in pijače kot spomin na "zlato dobo", ki je podobna pesmi o svetem Tomažu pa zapiše pesem tudi Matija Majar iz Ziljske doline na Koroškem (Majar l.1874, str.9.)

Po Majarjevih zapisih so v Ziljski dolini na pesem »Prvi rej (raj)« ali »Visoki rej (raj)« tudi zaplesali kot v obrednem plesu na vse cerkvene praznike okoli lipe v bližini cerkve.

I.

Kdorkoli si jo našel in nam dal,
samotni vsi dolgujemo ti hvalo.
Obup ti jo je vstvaril, sen odkril,
spoznanje jo na ótok je pregnalo.

Dal si nam jo v uteho, v bridko slast,
ker ž njo si srca zvrhal nam z nemirom;
človeku dal si moč in ž njo ponos,
da zlo povsod srečujemo s prezirom.

Če komu še gori pogléd v teh dneh
in hodi po cestáh s pričakovanjem,
mu ti razvnemaš plamene v očeh,
ti spremljaš ga v popotvanju vsakdanjem.

Ta z bogom vse večere se bori
za srečno večnost in za večno srečnost.
Kako da ne obupa, ko trpi?
Iz vere vate vre mu ta gorečnost!

Le kaj bi, Indija Komandija,
brez tebe nebogljeni in zgubljeni?
Brez tega hrepenenja vekomaj
bi grizli se v tolmunih usmrajenih.

Kdorkoli si jo že odkril in dal,
dal si nam jo v uteho, stokrat hvala!
Ko v tem tolmunu sidro dvignemo,
bo tvoja roka barko nam ravnala.

II.

(Otroci pojo:)

Lepa Indija dežela,
Indija Komandija,
kjer nikoli sneg ne pade,
kjer nikoli ni dežja.

Tamkaj le rosica hladna
vsako noč prši z nebes,
da stopinjica je vsaka
polna vode čez in čez.

Tamkaj češnje trikrat v letu,
žito dvakrat dozori;
v vsaki hiši za dva pōda
kuštravih otrok živi.

Nič nadloge ne poznajo,
svoja pota hodijo;
časa tam nihčè ne meri,
za roke se vodijo.

Vodijo se po stezicah,
ki prerasel jih je mah;
z leve, z desne pada z drevja
na stezice zlati prah.

Kje je rajska ta dežela,
Indija Komandija?
Tam cedi se med in mleko —
mi smo pa pri nas doma!

III.

In bomo pripluli na novo obalo,
ki nanjo ugoden nas dan bo prignal.
A komaj izrečeš vetrovom zahvalo,
spoznal boš, da v stari si luki ostal.

Tam ceste in pota so blato in brozga,
in delo ni radost, je kazen in greh,
zločin je krepost in poštenost pod ključem,
češčena je mržnja in zloba v ljudeh,

in hiše so ječe, drevesa vešala,
in rabelj je človek, in človek je lump! —
Le kam nas krmar je sanjaški izkrca?
Slepar in poet je vsak Krištof Kolumb!

A spet bomo z ladjami stali v pristanu,
razpenjali jadra kot vsakokrat,
čakali vetrov, da nas sune od brega
Komandijo Indijo novo iskat.

Mile Klopčič - Indija Komandija
Ljubljanski zvon, letnik 58, številka 2

vir:<http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-ZSCTRV4M>

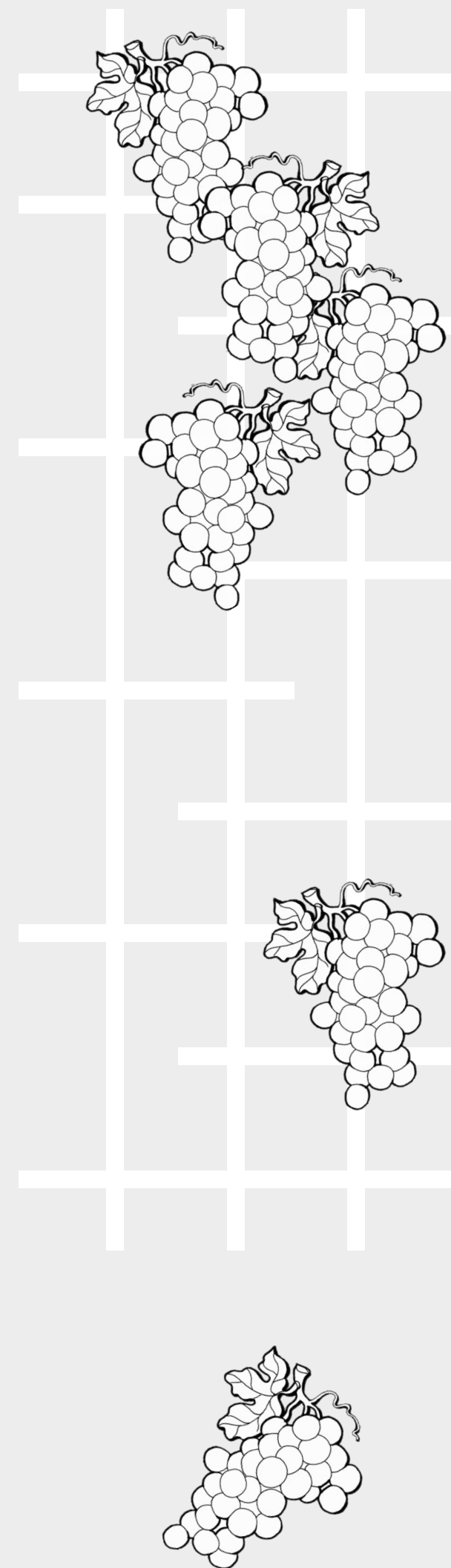
III.

Tudi Ezop, Lukian in Herodot opisujejo to deželo kot deželo Zlate dobe v kateri sta dva otoka: prvi otok sira v mlečnem morju in drugi otok iz medu z rekami mleka in vina. Vsi trije opisujejo ta kraj kot prostor neizčrpne zaloge različnih jedi s katerimi si lahko vsak postreže. Aelian opisuje, da tekoči med pada kar z neba. Dio Kristostom pa opisuje reke vina, olja in medu.

V Besedniku iz leta 1869 na strani 75 Anton Pegan iz okolice Gorice zapiše da je v Koromandiji živelo le malo ljudi a so si bili med seboj kot bratje. Nič jim ni bilo treba delati, zato so se ves čas le kratkočasili. V deželi naj bi bila večna pomlad in jesen, drevje pa naj bi imelo istočasno cvetje in sadove. Drevesa so bila tako polna sadja, da so se veje kar šibile in ni bilo treba niti plezati ponj.

Pripoved o Koromandiji pa je med drugim kot koroško pravljico objavil tudi Vinko Möderndofer, izšla pa je tudi kot slovenska ljudska pravljica v zbirki Iz zibelke leta 2007:

Pravljica govori o planini, na kateri je bilo zelo veliko krav molznic. Ker so imeli tako veliko mleka, da vsa dežela ne bi premogla potrebnih golid za shranjevanje mleka, so si bistre glave pomagale takole: Izkopali so zelo velik bazar in od enega brega do drugega brega zgradili visok, obokan most. Na ta most so od jutra do večera gonili krave, ovce in koze. Na mostu so živali toliko postale, da so namolze mleko v bazar. Konec dneva je bil ta poln mleka. Nato so se na bazar, napolnjen z mlekom, pripeljali možje s čolnički, v katerih so imeli sode. Čolnar je imel s seboj tudi grabljico, s katero je posnel smetano in jo z lopato dal v sod. Napolnjene sode so začepili in jih zvalili v dolino. Medtem ko so se sodi kotalili navzdol po hribu, se je v njih naredila smetana in v dolino se je prikotalil sod z maslom. V dolini so na sode čakali ljudje in si razdelili maslo po teži. Ker tehtnic niso imeli, so tehtali z volovskimi garami takole: Na eno stran gar je sedel debeluh, ostali pastirji pa so metali maslo na drugi konec gar. Ko se je oje z debeluhom dvignilo, je bilo na garah po stari dobri vagi ravno dovolj masla. Maslo so tako delili dan za dnem. Na planini je bilo zelo veliko ljudi. Pri jedi so se venomer vrstili. Prvi so prihajali, drugi so že sedeli in jedli, tretji so vstajali od mize, četrti pa so si rahljali pasove, da se jim ne bi potrgali. Tako je bilo dan za dnem. Ker ni bilo dovolj ljudi, da bi jim stregli, so si naredili od stolpišča navzdol do mize tobogan. Po njem je priletel ob vsakem obroku štrukelj. Zabela za povrh pa je pritekla po žlebu, ki je bil tik ob toboganu. V tem kraju je bilo vsem ljudem dobro. Le eden je imel slabe čase, ker je moral živeti ob svoji skromni hrani. Ta nesrečnež je bil najet samo zato, da je sedel na zapečku in nenehno zabaval jedce s tem, da je godrnjal zaradi skromno zabeljene hrane. Če ta mož ne bi živel ob svoji skromni hrani, bi ne mogel godrnjati in jedci bi pozabili, da so štruklji lahko kdaj prepičlo zabeljeni.

*skutni štruklji
narodna jed osrednje Slovenije*

vir: http://www.bambino.si/bambino_slike/images/df757cc07330a3908cc789f1b28d5fe7-3-001.jpg

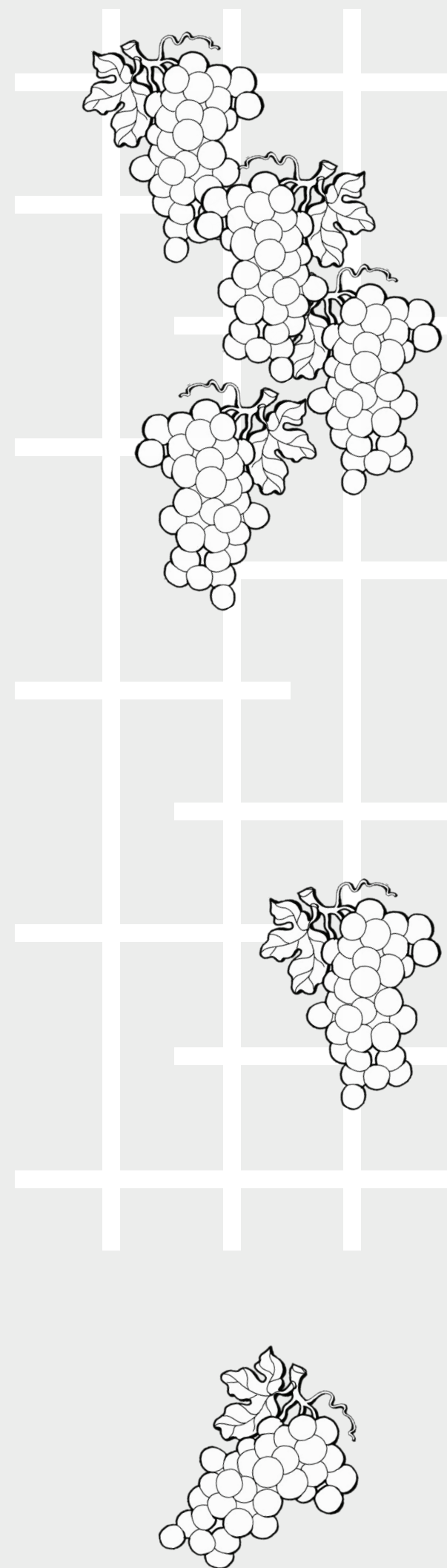
IV.

Toda sčasoma je dežela izobilja in visokih etičnih načel nastala domovina divjakov in nevernikov.

O propadu »Prvega raja« pa govorita tudi dve pripovedki slovenskega ljudstva o vesoljnem potopu:

1.Pripovedka:

V starih časih so Slovenci v začetku sveta živeli v presrečni dobi; ko je kruh na drevju rasel in je bilo pšenično klasje pol sežnja dolgo. Srečni ljudje so bili sprva dobri, kmalu pa so se pokvarili in postali hudobni. Duhovi so zato sklenili, da bodo pokončali svet. Pričelo je strašno deževati in zemljo je zalila voda. Skoraj vsi ljudje so potonili, le štirim se je uspelo rešiti. O treh povest molči, pove nam le, kako se je uspelo četrtem rešiti. Na visokem hribu se je vinska trta s svojim vršičem dotikala neba. Te se je četrti oprijel in začel plezati po njej. To je videl Kuret, ki je pri starih Slovanih zelo spoštovan bog. Razveselil se je tega, da človek išče pomoč na trti, ki je bila posvečena njemu in se ga usmilil. Voda je začela odtekati in zemlja se je posušila. Rešeni je moral Kuretu, svojemu rešitelju, obljubiti, da bo zmeraj spoštoval njemu posvečeni zelišči in užival njune sadove. Ti dve zelišči sta bili ajda in vinska trta. Rešeni človek je vzel trtino sadiko in ajdino bilko, ter se odpravil po svetu iskat domovino. Ustavil se je na bregovih Jadranskega morja in posadil ajdo ter vinsko trto. Še dandanes imajo na Proseku zelo dobro vino in Kranjci, njegovi potomci, še zdaj živijo večidel od ajde. Ti štirje rešeni ljudje so se razpršili na vse štiri strani zemlje in spet napolnili zemljo.

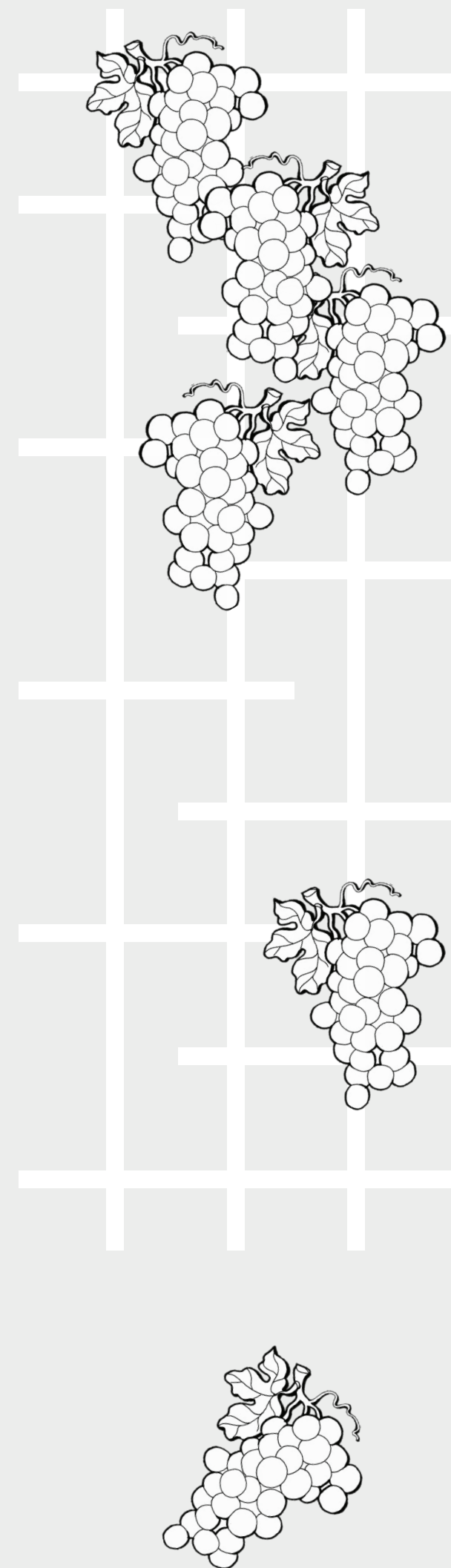
*Hinko Smrekar - Indija Koromandija "narobe svet"
njegova družina je dolgo časa živela v Kranju
vendar se jim je zaradi potresa 15.aprila 1985 ravno na Velikonočni ponedeljek
podrla cela hiša*

*vir: [http://www.cirkulacija2.org/wp-content/uploads/
hinko-smrekar-indija-koromandija.jpg](http://www.cirkulacija2.org/wp-content/uploads/hinko-smrekar-indija-koromandija.jpg)*

V.

2.Pripovedka:

Na začetku sveta je bila zemlja pusta, povsod je bilo samo kamenje. Bogu je bilo žal, zato je iz nebes poslal na zemljo svojega petelina, da bi jo oplodil. Nebeški petelin se je spustil na pečine zemlje in znesel jajce, ki je imelo čudežne moči. Iz jajca je priteklo sedem rek, ki so napolnile pokrajino z vodo. Narava je začela zeleneti, vse je rastlo brez človekovega truda in prizadevanja. Na drevesih pa niso zorela samo jabolka in smokva ampak tudi prebel in preslasten hleb. Ljudje so živeli v raju in delali le za razvedrilo. Visoke gore so jih varovale pred burjo in nasiljem. Na ljudi pa je pazil tudi petelin, vsak dan jim je kikirikal in jih tako opominjal kdaj morajo jesti, delati, spati... Ljudje so bili srečni, vendar so se kmalu naveličali njegovega neprestanega opominjanja. Boga so prosili, naj jih reši petelina, ta pa je uslišal njihovo željo in petelina nagnal iz raja. Preden je petelin odšel, jih je posvaril, naj se pazijo jezera. Ljudem je prišlo na misel, da bi bilo dobro, da bi nevarno jezero onkraj gore vsak dan stražili. Zato so sleherni dan na hrib pošiljali človeka, če bi kaj opazil. Predrznost človeška pa je bila iz dneva v dan večja saj nihče ni več omejeval njihove svobode. Kmalu pa se ljudje niso več ravnali po navodilih, ni jim bilo mar za red. Ženske so iz pšeničnega klasja začele delati metle, moški pa so poležavali. Ni se jim dalo splezati niti na drevo po slastne hlebčke, temveč so podkurili pod stebлом, da je steblo padlo na tla in so ga mogli brez truda obrati. Začele so se pojavljati bolezni in druge nejevolje. Nebeškega petelina so hoteli nazaj, vendar je bilo za to že prepozno, saj je za vedno izginil. Ljudje pa so postajali še bolj leni, cele dneve so samo poležavali in uničevali naravo. Nekdo pa je na vsak način hotel vedeti, zakaj ni vode več ali pa manj. Odgovorili so mu, da je tako zaradi petelina. Med tremi lenuhi so je vnel prepir, saj je eden trdil, da je vode preveč, drugi, da je je premalo. Tretji pa je mislil, da imata oba prav in da bi morali razbiti jajce nebeškega petelina, ter napeljati toliko vode do vsakega posestva, kolikor ga pač vsak potrebuje. Vsi so se strinjali s tretjim mislecem. Vse je drvelo k jajcu, da bi ga razbili. Vsem je bilo žal edinole zato, ker je stražar že odšel na hrib in bodo mogoče šele naslednje jutro odpravili sramotno stražo. Ko so modrijani z velikanskim kamenjem kresnili po jajcu je močno zagrmelo in iz njega je steklo toliko vode, da so se skoraj vsi utopili. Pred potopom se je rešil le stražar, ki je bil Kranjec po rodu in se je na vrhu kjer je stražil jezero oklenil vinske trte. Vinska trta je bila rastlina, ki jo je varoval Kuret. Usmilil se je Kranjca in povečal trto. Po njej je stražar splezal med oblake in tam čakal na konec potopa. Po devetih letih je voda odtekla in zemlja se je posušila. Za zahvalo je Kuret od Kranjca zahteval, da morajo on in njegovi potomci za vedno častiti vinsko trto ter piti njeno vino.

Vindija koromandija

*Pieter Bruegel, starejši - Indija Koromandija "narobe svet"
v deželi izobilja so si plemič, vojščak in kmet enakovredni ne glede na stan*

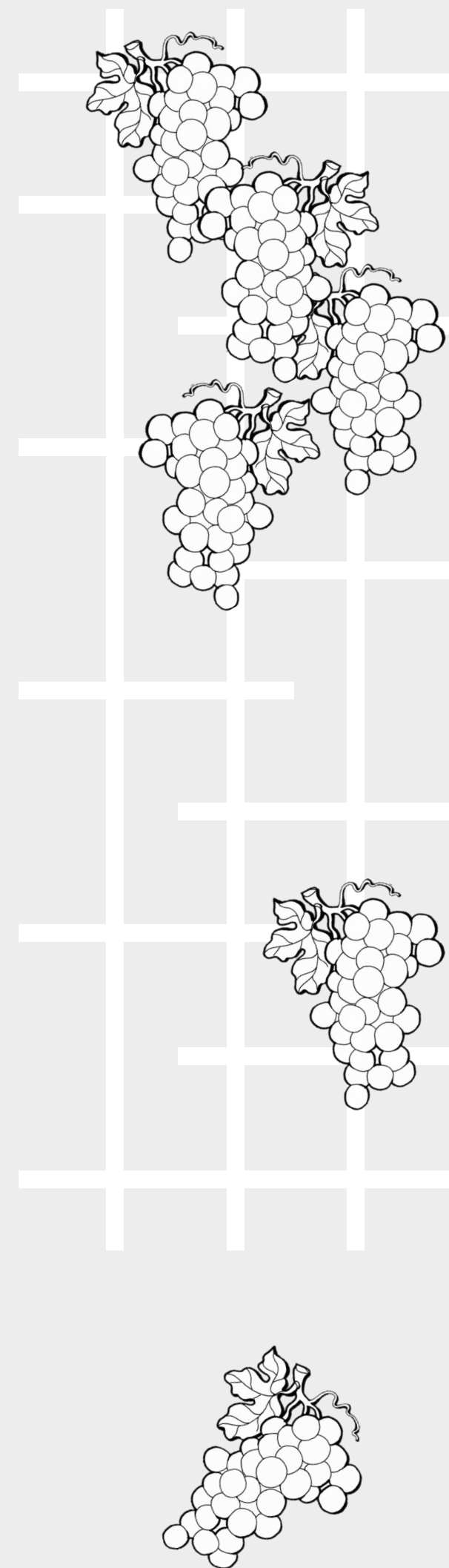
*vir: [http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a5/
Pieter_Bruegel_d._%C3%84._037.jpg](http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a5/Pieter_Bruegel_d._%C3%84._037.jpg)*

VI.

»Kureta« ali legendarnega nebeškega petelina, ki »treperi« nad svojim ljudstvom in čuva nebeško jajce pa velikan arhitekture Jože Plečnik postavi na vrh obeliska Petelinjega vodnjaka in ga opremi še s štirimi posodami, ki simbolično predstavljajo štiri reke prvega Raja - Pišón, Gihon, Hiddekel in Phrat. Petelinji vodnjak pa monumentalno postavi namesto stare šterne, ki je pozdravila in odžejala nekdanje obiskovalce mesta ob starem in glavnem vhodu v mesto Kranj.

Toponimika kraja Stražišče in ime nekdanjega gradu Wartenberg (Stražišče) na Šmarjetni gori pa nam še danes sporočata na katerem hribu so Kranjci stražili jezero in katerega vode so potem devet let poplavljalje Kranjsko deželo. Zaradi strahu, da bo mesto še kdaj prizadela povodenj pa so okrog Kranja začeli graditi 8-10 m debel obrambni zid z osmimi stražnimi stolpi. Obrambno obzidje pa je bilo še posebej močno na severnem delu za nekdanjim hotelom Jelen. O vodni kataklizmi priča tudi zasuti stari tok reke v Drulovki in novonastali posuti Kanjon reke Kokre. Reka Kokra je pred katastrofo tekla namreč ob severnem delu mesta med nekdanjim hotelom Jelen in hotelom Creina.

Tudi na imenitno vinsko trto, ki so jo še do 15.stoletja gojili na Šmarjetni gori ter po celi gorenjski še danes spominja simbolno zasajen cep najstarejše vinske trte na Slovenskem. Toda, če bi želeli poskusiti to starodavno žlahtno kapljico, ki so jo nekoč gojili Gorenjci bi se morali odpraviti v Goriče ob Udin borštu kjer legenda pravi, da je levo od vrha Pikel in Mali Pikel nekoč stal grad. Globoko v zemlji pa da je še dandanes zakopan sod dobrega vina, ki bi marsikoga odžejala. Kot pravi Vrhovnik v svojem opisu Goriške fare nam z rastlinjem odeti sledovi nekdanjega zidovja pričajo, da je tu nekoč stala večja zgradba. Zadnji vinograd imenovan »Založka gora« v Goriški fari pri sv.Andreji pa je po zapisih sodeč l.1376 Martin Farlon podaril minoritskemu samostanu v Ljubljani.

Vindija koromandija

Nebeški petelin z jajcem na vrhu petelinjega vodnjaka v Kranju (J.Plečnik)

vir: <http://images.travelpod.com/users/eundel/2.1276866845.kranj---fountain-by-jo-e-ple-nik.jpg>

Ostanki gradu Wartenberg na Šmarjetni gori

vir: <http://www.gradovi.jesenice.net/strazisce.html>

Šmarjetna gora in najstarejši cep vinske trte na svetu

vir: <http://slavko.mojforum.si/slavko-post-22719.html&highlight=>

VII.

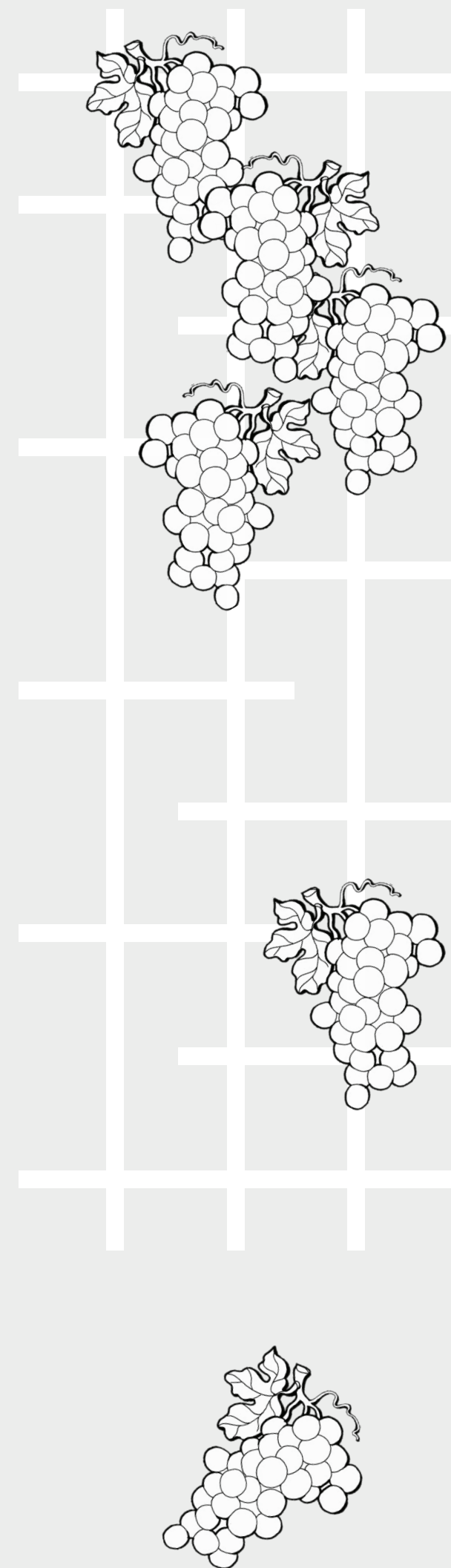
Tudi o jezeru, ki je nekoč kraljevalo v teh krajih ob Udin borštu nam pričajo pravljice popisane v Zemljepisnem in zgodovinskem opisu šolskega okoliša Naklo iz l.1971. Ljudje so se tu nekoč preživljali z ribolovom in ves svet do koder je segal pogled iz Gradišča na Štuclju je pokrivalo jezero.

Za priprošnjo Bogu pa imajo prebivalci Besnice, kjer so se zaradi strahu pred izlitim jezerom, ki ga skriva gora Rovnik po pripovedovanju župnika Frančiška Serafina Pokorna (l.1909) vsako leto tudi zaobljubljene procesije in maše, da bi jih Bog varoval pred »hudo uro«. Kraj je po zapisih izpostavljen tudi hudi burji v zimskem času, ter večkratnih potresih. Po hudih deževjih in potresih predvsem na Velikonočni ponedeljek 15.aprila 1895 se je zemlja na več mestih vdrla – zelo kucljast teren z nešteti udorinami je viden še dandanes. In kar kaže tudi na to, da mora biti v zemlji veliko votlin, da se zemlja tako zelo na vseh koncih in krajih poseda.

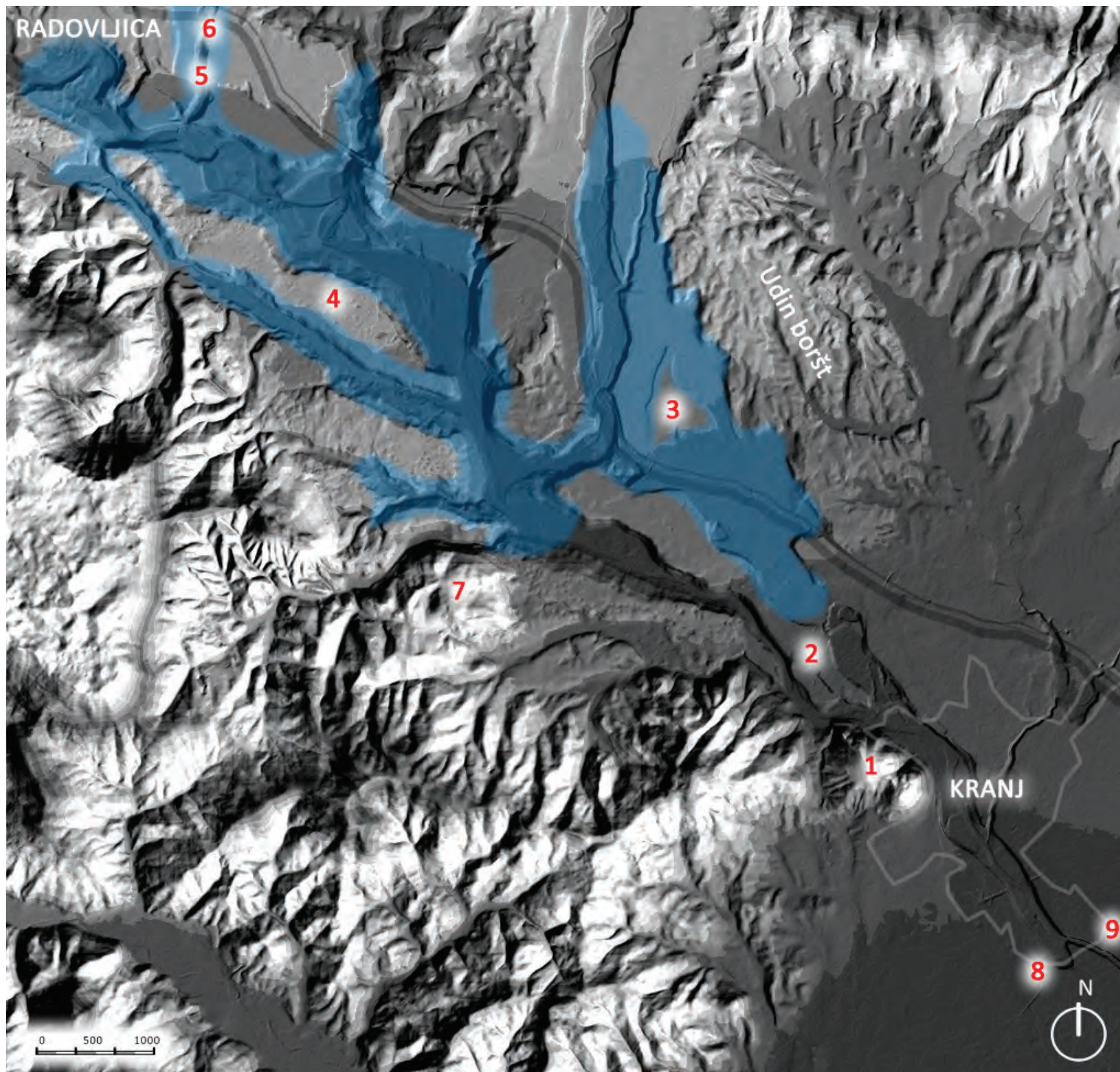
O povodnji pa pričajo tudi nešteti geološki dokazi, za katero pa je žal je težko ugotoviti potek nekdanjega dolinskega dna, ker je globoko zasuto in leži povečini pod nivojem današnjih dolin. Več podatkov nam dajejo površja zasipov, ki so se nam ohranila v obliki bolj ali manj širokih teras. Na Kranjskem in Sorškem polju, v Skaručenski kotlini ter na ozemlju severozahodno od Kranja leže pleistocenski sedimenti povečini na terciarnih plasteh, ki sestojajo iz oligoenskih in miocenskih morskih usedlin. Sivica, pesek, peščenjak in prod nastopajo predvsem v okoli, Medvod ter Goričan in Preske. Severozahodno od Kranja je oligocenska sivica ponekod zelo peščena, drugod pa jo nadomeščata kremenov pesek in peščenjak. V večji meri je zastopan tudi andezitni tuf. Oligocenske plasti so razkrite v dolini Save, v ježah pleistocenskih teras nad sotočjem Tržiške Bistrice in Save, v grapah potokov Zgoša, Peračica in Lešnica, v dolinah Lipnice in Nemiljščice, na zahodnem robu Vojvodinega boršta ter v grapah, ki režejo Vojvodni boršt. Lapor in peščenjak prihajata na površje v Tunjiškem gričevju, burdigalski pesek in lapor pa v Plani gmajni severno od Vodice.

V celotni kompilaciji, ki opisuje izlito jezero pa izstopa še nekdanje jezero, ki je nastalo v Poljanski dolini tako, da je voda nenadoma bruhnila iz neke gore in zalila celo Poljansko dolino, ki je bila nekoč povsem ločena od Škofje Loke. Vlaha pa so potem prekopali celoten hrib, da je voda potem odtekla nazaj v reko Savo.

Jezero iz legende o vesoljnem potopu je ostanek morja Paratetida (prvo starodavno morje) alias Panonsko morje (poimenovano danes) alias Kronosovo morje (poznano v grških bajkah in legendah)

Vindija koromandija

- (1) - Wartenberg in Šmarjetna gora kjer so nekoč stražili jezero
(2) - Okroglo - bifurkacija stare reke Eridan in Easter
(3) - Konca - otoček kjer so nekoč pletli ribiške mreže
(4) - Polotok Otoče, danes vasica Otoče
(5) - Spodnji otok, danes vasica
(6) - Zgornji otok, danes vasica
(7) - Rovnik - s konglomeratom zasuta podzemna pot
stare reke Eridan naprej skozi Škofjeloško gorovje
(8) - Drulovka - s konglomeratom zasuti stari tok reke
Easter
(9) - Današnji tok reke Save

VIII.

Kako zelo bogata in obilja polna je bila nekoč naša dežela pa zapise Plinija in Strabona (1) povzame A.Linhart v svojem »Poskusu zgodovine Kranjske in ostalih dežel južnih Slovanov in Avstrije«, kjer poudari, da ima naša dežela obilje sira in mleka in kaj je najpomembnejše, medu in voska. Tudi domača perutnina je slovela celo v Grčiji. Ko pa opisuje podnebje za Kranjsko zapiše (2) :

"Na Kranjsko se vsaj v majhni meri nanašajo besede Skimna iz Hiosa, ki omenja prijetno in rodovitno podnebje ilirskih otokov na Jadranu."

Tudi Hekataj iz Mileta (3) katerega zapise v svojem opusu poda kompilator Štefan iz Bizanca pravi:

"... Dežela primerna za živinorejo, tako da živina rodi dvakrat na leto in so porodi dvojni. Pogosto se rodijo tudi po trije ali štirje mladiči, včasih tudi po pet ali več. Tudi kokoši, da ležejo jajca po dvakrat na dan, čeprav so med vsemi pticami precej majhne."

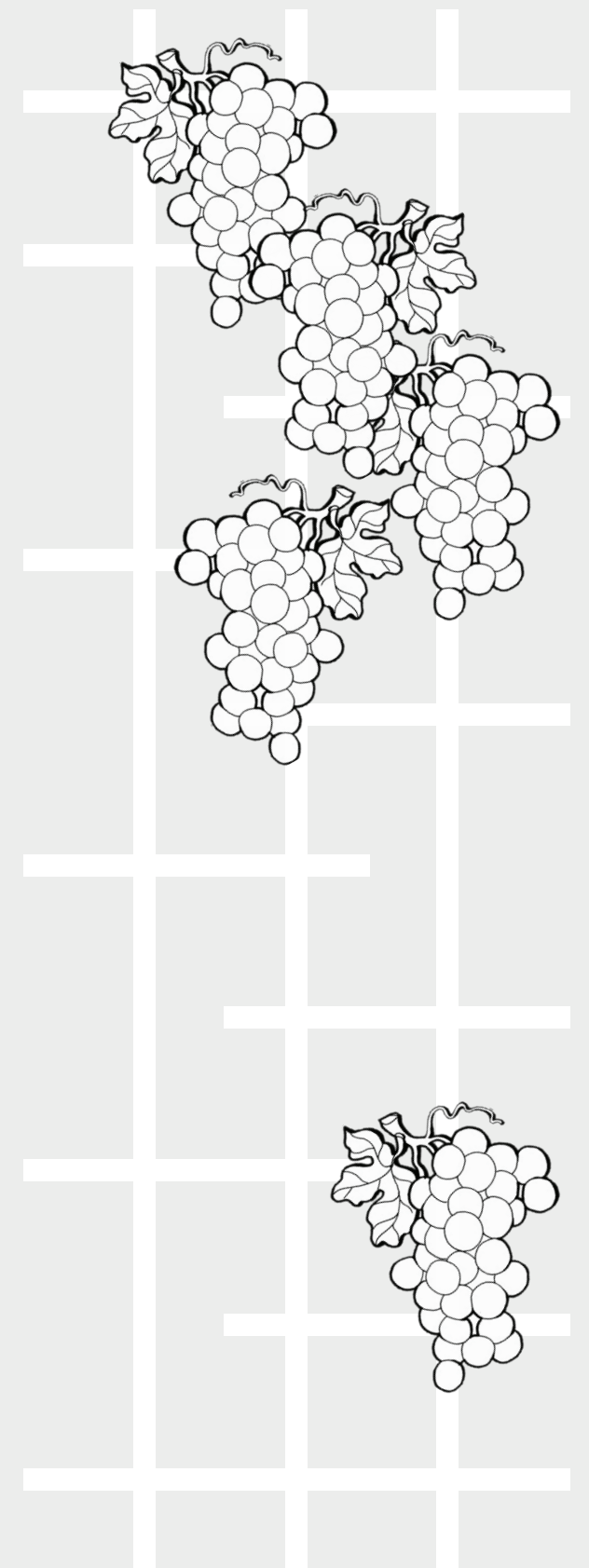
Potrditev legend pa dobimo tudi od Psevdo-Skimnosa namreč, ko opisuje Kelte, Venete in Histre za tem zapiše (4) :

"... Pripovedujejo, da Jadranski zaliv vse naokrog naseljuje množica približno milijona in pol barbarov, ki obdelujejo rodovitno deželo; pravijo namreč, da govedo rodi tudi po dva mladiča. Podnebje tega območja se razlikuje od pontskega, tudi če sta si deželi blizu; nemreč ne sneži in ni premrzlo, ampak je povsod in vedno vlažno ..."

(1) Starb.L.V.p.143, 148 in 151; Plinij L.VIII.c.45, L.VIII.c.48, L.XI.c.45, L.XVIII.c.44;

(2) in Periegesi apuds Hudson v.369

(3) Hekataj iz Mileta (pribl. 560-480 pr.n.št.) velja v antični tradiciji za prvega geografa

*sladki hlepci, ki so nekoč v velikih količinah rasli po drevesih, stenah in strehah hiš
(satje divjih čebel)*

vir: http://www.storzek.net/ceblarstvo-ma-ja/slike/divji_roj.jpg

IX.

Imenitnost naše dežele davno davno tega imenovano in danes poznano kot utopična dežela Vindija Koromandija pa aludira na najbolj imenitno in izgubljeno deželo vseh časov – Hiperborejo.

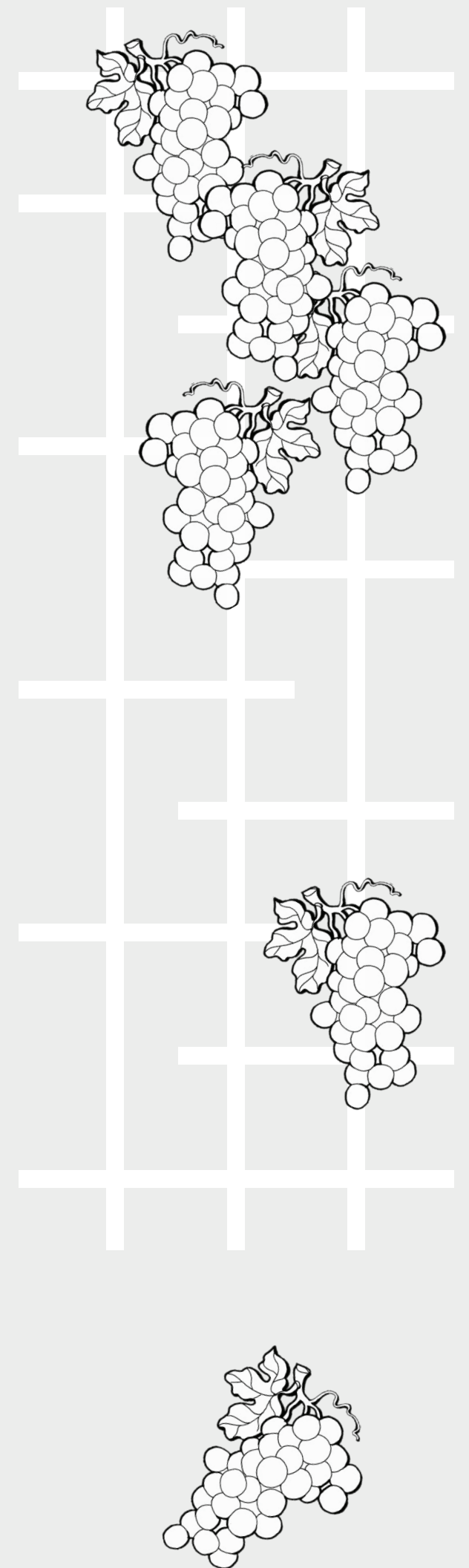
Sodeč po legendah in mitih je tudi v Hiperboreji vladalo obilje in tudi Hiperborejci niso poznali bolezni, živeli pa so tudi do 1000 let. Tej starosti pa se s svojimi 950 leti približa tudi Noe, ki je bil s svojimi tremi sinovih (zgodba, ki spominja na 4 rešene Kranjce) rešeni velike vode. Vendar pa s to primerjavo sledi tudi lokalna slovenska legenda iz Čepovanskega dola, ki pravi, da je imel Noe svojo ladjo privezano v Dolnjem Lokovcu preden jo je povodenj odnesla.

Za dolgoživost prebivalcev Vindije Koromandije alias Hiperboreje pa moramo upoštevati nasvet zadnjega Hiperborejca - Pitagora in Avgustove tretje žene Livije Drusille. Pitagora je zagovarjal dolgost svojega življenja z uživanjem medu. Livija pa je kar se zdravja tiče prisegala na naše vino Vinum Pucinum.

In če pogledamo ugotovitve današnjih znanstvenikov v študiji »Kraški teran in zdravje« je le ta potrdila izsledke raziskav v svetu. Zmerno uživanje terana znižuje umrljivost predvsem za rakom in boleznimi srca ter ožilja. Podatki o umrljivosti ljudi v središču domovine kraškega terana (Tomaj, Dutovlje), kažejo bistveno nižjo umrljivost zaradi imenovanih bolezni, kot je ugotovljeno v Sloveniji. Kraška planota je del mediteranskega področja. Vino, ki se tod prideluje, je predvsem rdeče vino teran; in skoraj nezatna količina je belih vin. Ta študija je naš slovenski dokaz o zdravilnosti rdečih vin, o vplivu terana na boljše zdravstveno stanje srca in ožilja prebivalcev tega področja.

Tudi čebelji matični mleček daje njihovi matici sposobnost, da doživi starost, ki je 48 – 72 x večja od starosti čebele delavke. In izsledki raziskav kažejo, da lahko matični mleček ozdravi vse poznane bolezni (ozdravljivost pa je 50-90%) razen levkemije.

Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti, da je naša Kranjska čebela sivka najbolj pridna čebela na svetu. In v naših krajih je bilo teh pridnih muh kakor jim v Slavi Vojvodine Kranjske pravi Valvasor, resnično veliko, tako da so bile v njegovih časih že prava nadloga, čeprav je veljal rek, da Bog vsakega za njegovo dobroto in pridnost nagradi z rojem čebel.

OBREDNO PITJE VINA

Gospa Sveta (Maria Saal)

Rimski kamen nad vhodom v stolnico (2. stol.).

Na njem drevo življenja (vinska trta), ki rase iz posode milosti.

Obdajata ga panterja, ki držita v šapah rog izobilja.

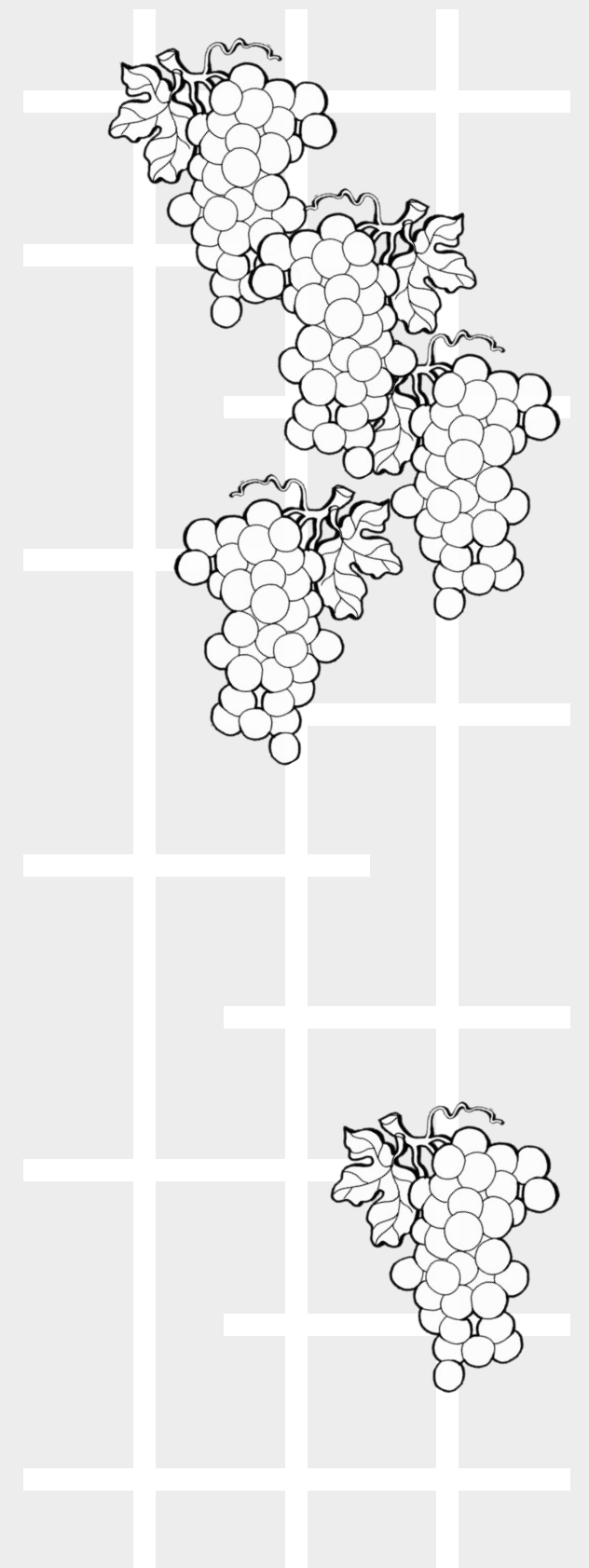
vir: <http://www.lessing-photo.com/p3/100402/10040243.jpg>

X.

Hiperboreja in Vindija Koromandija ali poznana tudi kot Komandija pa imata tudi enak prepoznavni emblem, ki pa se ponovi tudi v obeh grbih Slovenije iz leta 1946 in 1991 (to sta namreč edina grba na svetu kjer se lahko še danes bere emblem Hiperboreje). S tem, da se starodavni emblem bere v vodnem odsevu, ki je tako imenovano več kot 2.400 let staro prekletstvo naše dežele.

Glede lege Hiperboreje pa je kot že nešteti raziskovalci tudi Nimrod de Rosario izdelal obsežne študije kje bi se lahko ta misteriozna dežela kjer sonce nikoli ne zaide nahajala. Fizikalno gledano na zemlji takega kraja kjer sonce nikoli nebi zašlo enostavno NI. Namreč tudi severni pol kjer je pol leta dan in pol leta noč ne odgovarja temu fenomenu. Zato je poskušal svojo teorijo dokazati z različnimi velikimi ogledali.

Odgovor na to kje je bila lega Hiperboreje pa je preprosto v tem, da v deželi ni nikoli padal niti sneg, niti toča niti dež in zato sonce (podnevi!) v tej deželi nikoli ni zašlo. Obilje jutranje rose, ki je zalivala pridelke pa pripisemo lahko borealnemu obdobju – subarktičnemu podnebjju (ki se je začelo pred 12.000 leti in dokončno končalo pred 2.600 leti) in gorski verigi, ki je ščitila to malo deželico pred vetrom, mrazom in oblaki.

KOROMANDIJA

Koromandijski pozdrav »VVV«
VOLUNTAD - VALOR - VICTORIA
(volja, pogum, zmaga)
VENI - VIDI - VICI
(prišel, videl, zmagal)
ali
V(in) VINO VERITAS
(v vinu je resnica)

HIPERBOREJA

SLOVENIJA 1946 - 1991

SLOVENIJA 1991 - danes

vir: <http://www.indija.si/komandija/>

vir: <http://www.hervardi.com/images/triglav002.gif>

vir: http://slovenija.vacau.com/Slike-slovenija/grb_slovenija.png

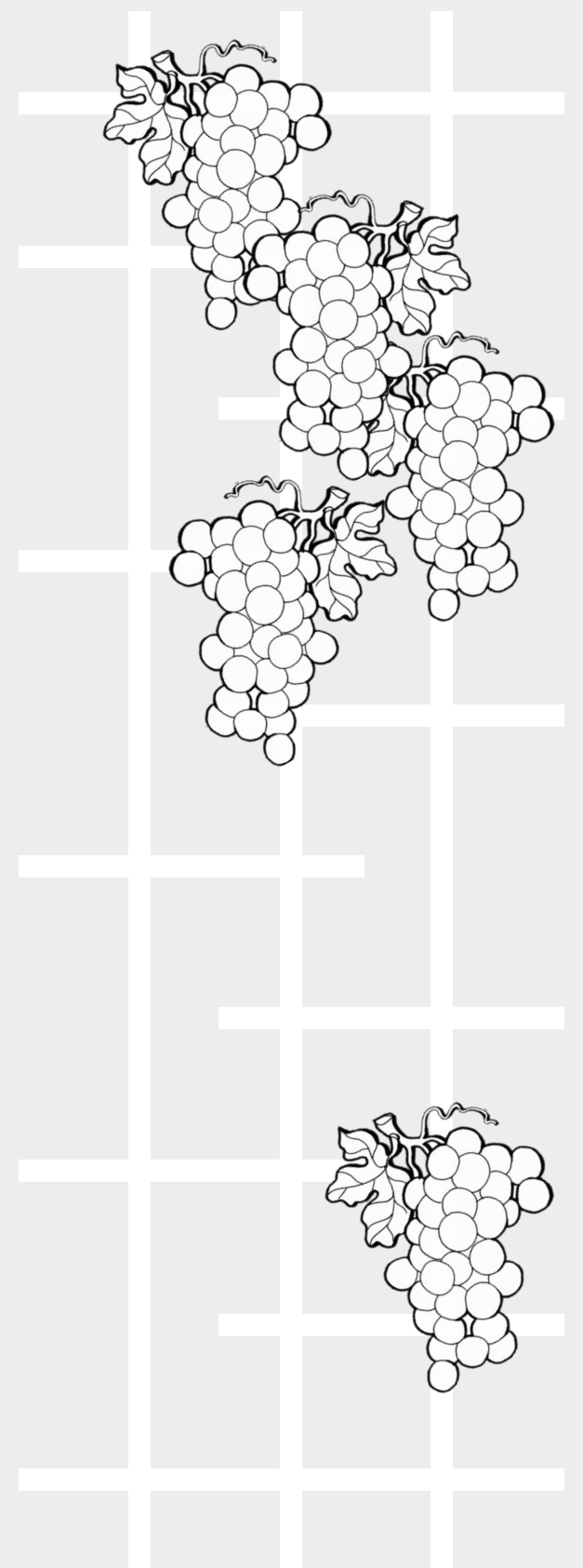
vir: <http://www.octirodaebrasil.com.br/YOGA%20MARCIAL%20RUNICO%20GUERRERO%20tau%282%29.pdf>

XI.

Tudi znamenita in starodavna reka Eridan, ki je tekla po deželi Hiperboreje je prav v času 400 let pred našim štetjem (t.j. pred 2.400 leti) po zapisih sodeč izginila iz oblička zemlje. To pa je prav v času, ko naj bi vodna kataklizma zaradi izlitega jezera hudo prizadela našo deželo. Eridan so velikokrat tudi istovetili z reko Easter predvsem zaradi bifirkacije, ki je iz ene reke naredila dve – od katerih se je Eridan izlivala v Jadransko morje, Easter pa v Črno morje. Grški morjeplovci so bifurkacijo te reke nekoč dokazovali tudi s tuno Trichio, ki so jo opažali tako na severu Jadranskega morja kot v ustju reke Easter ob izlivu v Črno morje (A.Linhart).

Za primerjavo naše dežele s Hiperborejo nam ostanejo le še sosodje te dežele – to so: Arimaspi (velikani) in Grifoni (leteči levi/ptice). Za Arimaspe imamo mi čisto svoje domače ime Ajdi. Kar pa se tiče grifonov so bili to nekoč najjimenitnejši prebivalci Benečije. Kipe krilatih levov in Grifonov si lahko v Benetkah ogledamo namreč še dandanes saj je bil krilati lev zavetnik Beneške republike.

In za konec, da ne pozabimo še ene posebnosti Hiperboreje, to je Faetonov padec katerega je zaznamovala znamenita Jantarjeva pot preko naših krajev in v tem izstopa Čepovanski dol s Sv.Lucijo, ki je bila nekoč znamenito jantarsko središče (L.Vuga).

OBREDNO PITJE VINA

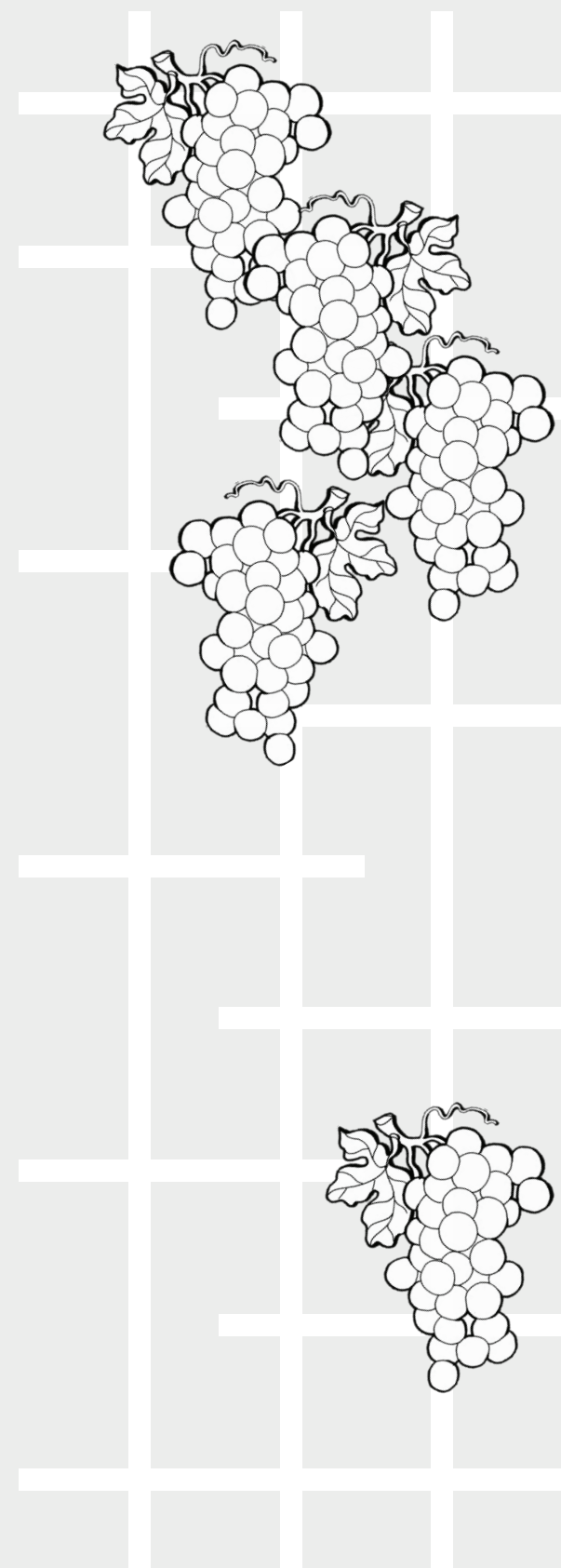
*SITULA IZ VAČ, V. stol. pred. n. š., bron,
višina 23,8 cm, največji premer 23.3 cm.
Scene so razvrščene v treh pasovih.
Situla se nahaja v Narodnem muzeju v Ljubljani*

vir: <http://www.vace.si/FOTOGRAFIJE-MIRKO-PUKL.htm>

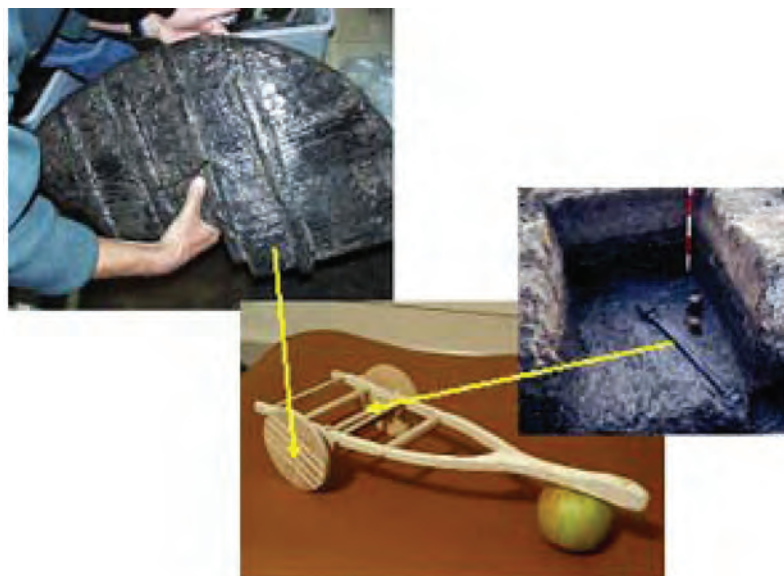

XII.

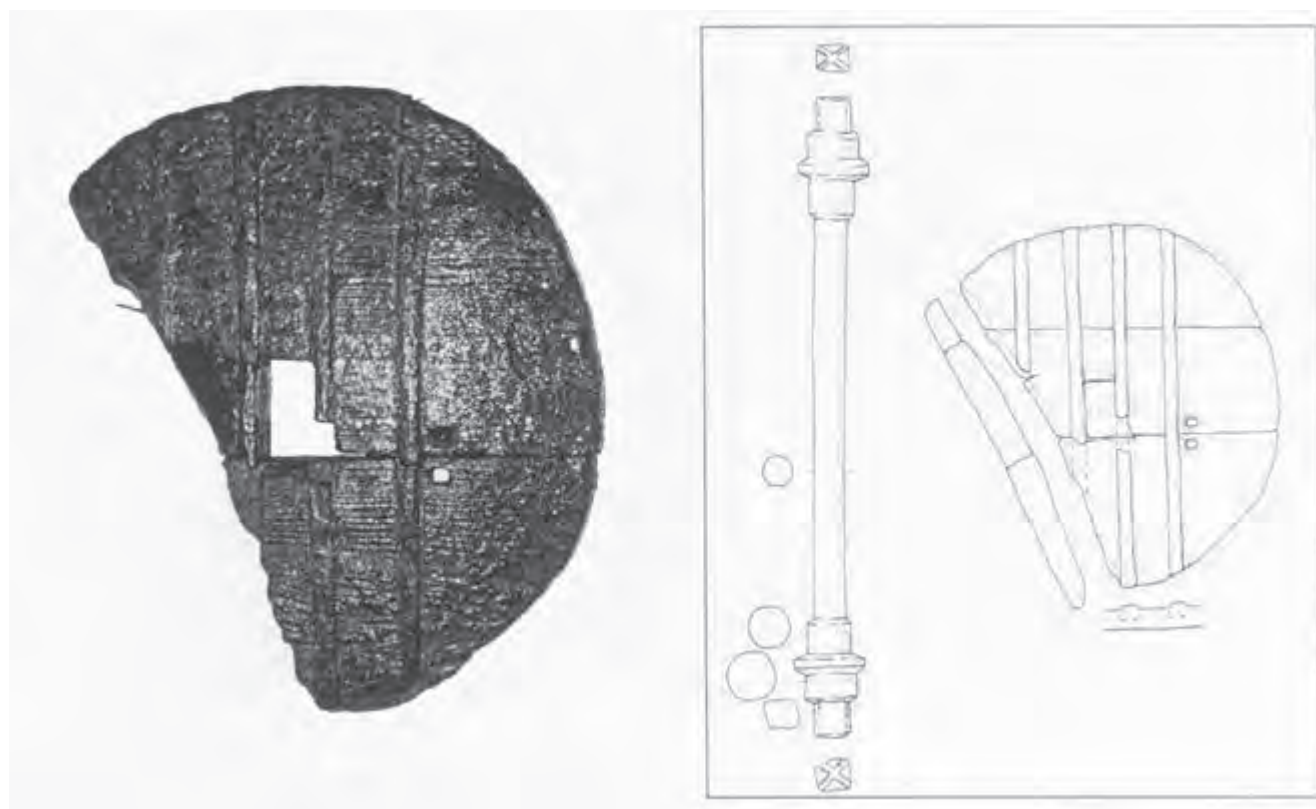
No pa lep Hiperborejski oziroma Koromandijski pozdrav »VVV« (v španščini naj bi to pomenilo VOLUNTAD - VALOR - VICTORIA (volja, pogum, zmaga); v latinščini VENI - VIDI - VICI (prišel, videl, zmagal); za Kranjce, ki Kuretu v čast še dandanes spoštujejo vinsko trto pa se spodobi, da rečemo V(in) VINO VERITAS ...

IZUM KOLESA = GIBALO NAPREDKA

*NAJSTAREJŠE KOLO NA SVETU
NAJĐENO PRI NAS NA STARIH GMAJNAH*

*raziskovalna skupina dr. Antona Veluščka
je na Starih gmajnah odkrila 5.300 let staro kolesno ploščo
- prikaz z rekonstrukcijo voza*

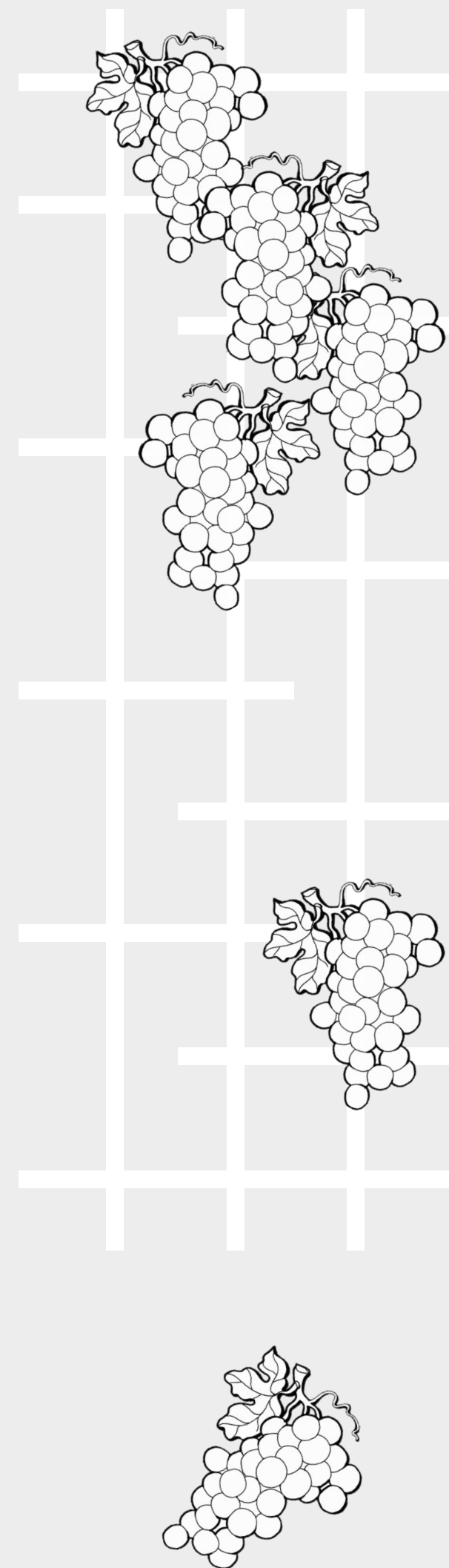
*spodaj fotografija: M. Zaplatil
in risba kolesne plošče in osi s preseki: D. Knific-Lunder*

*vir: http://www.korenine.si/zborniki/zbornik05/vodopivec_kolo.htm
vir: http://www.les-dendro.com/dendroarheologija_kolo.php*

XIII.

Viri in literatura:

1. Apollonius, R. (2008): Argonavti Apollonija Rodoškega, Vrhnika Galerija
2. Bavčar, M. (1663): Zgodbe Norika in Furlanije, Pretipkal v Samozaložbi Zdravko Jelinčič
3. Copeland, F.S (2006): Slovene folklore
4. Crichon, M. (1999): Jedci mrtvih, po rokopisu Ibn Fadlana iz leta 922, Državna založba Slovenije
5. Ezekiel (Preroki): v Sveto pismo, poglavje 38.
6. Geister, I. (1995): Nakelska Sava, v: Kranjski zbornik, Občina Kranj
7. Goljevšček, A. (1982): Mit in slovenska ljudska pesem, Slovenska matica
8. Herodotus (484 pr.n.št.): Book 4, poglavje 48. in 49.
9. Herrmann, P., (1962): Med nočjo in jutrom - pustolovščine zgodnjih odkritij; Cankarjeva založba
10. Hrovati n, I.M. (2007): Izročilo o jezeru in zmaju kot kozmogonski mit, v Studia mythologica Slavica, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti
11. Kelemina, J. (1997): Bajke in pripovedke Slovenskega ljudstva, Humar
12. Kožuh, J. (1960): V nekdanjih starih časih, v: Zbornik Naklo
13. Kranjc, A. (1998): Od kod ime Kras, v: prilogi Gea, Mladinska knjiga
14. Kranjc, A., (2005): Konglomeratni kras v sloveniji, zgodovina raziskovanja in poznavanja jam v Udin borštu na gorenjskem, v: Krasoslovni zbornik, str. 521-532, Slovenska akademija znanosti in umetnosti , Ljubljana.
15. Kranjc, A., (2005): Toponimika ali o imenih, v: Kraške kulturne pokrajine: edinstveni odnos med človekom in kraškim svetom, str. 81-82.
16. Križnar, M. (2006): Morska krava izpod Rovnika, str.26, v: Društvo prijateljev mineralov in fosilov
17. Krnel - Umek, D. (2009): Staroselci severnega jadrana v opisih od 16.do 19.stoletja, v Dokumenti o Slovencih ob Jadranu od leta 1797 do leta 2009, Pokrajinski arhiv
18. Kropej, M.(2008): Od Ajda do Zlatoroga, str.313-336,Mohorjeva založba.
19. Kunaver,D.,Lipovšek,B.(2005): Slovenske šege ob Božiču in Novem Letu, str.12-21, 42, 68-76, 87-91, 101, MK
20. Kuret, N.(1984): Maske slovenskih pokrajin, str.48, 115-123, 192 - 193, Cankarjeva založba.
21. Kuščer, D. (1955): Prispevek h glacialni geologiji Radoveljske kotline, str.136-150, v Geologija 3, Geološki zavod : Slovensko geološko društvo
22. Kuščer, D. (1990): Kvartarni savski zasipi in neotektonika, str.299-313, v Geologija 33, Geološki zavod : Slovensko geološko društvo
23. Linhart, A. (1981): Poskus zgodovine Kranjske in ostalih dežel južnih Slovanov Avstrije 1 in 2, Slovenska matica Ljubljana

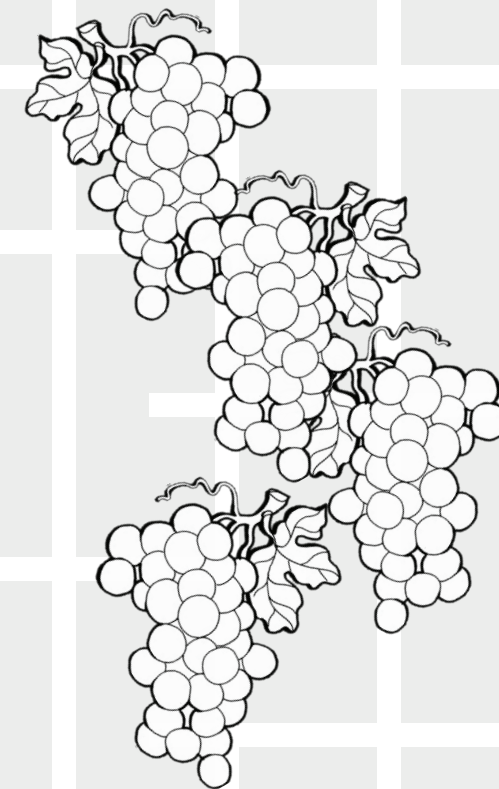

*najstarejša piščal na svetu - 55.000 let staro glasbilo - najdba iz Divjih bab
najdba arheologa Ivana Turka; fotografija: Tomaž Lauko*

*vir:<http://podpalmo.si/Novice/vse/>
Pokrajinski muzeju Koper vabi tudi na predavanje o piscali iz Divjih bab*

24. Lotrič, P.: Bohinjski Otepanci prinašajo srečo za Novo leto, v Bohinjske novice (2007), str.24
25. Mauser, M.: Pregled najstarejših listin, ki omenjajo vas Duplje ali dupljanske viteze, v Dupljanski zbornik 1996, str.7-10
26. Mencej, M. (1999): Mitična oseba Šent v slovenskem izročilu, v Studia mythologica Slavica, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije z nanosti in umetnosti
27. Miličić, V.(2007): Osuševanje Ljubljanskega barja, d.n.
28. Mimica Konič/Mimi Malenšek, zgodovinska povest: Mlin nad Savo, Naša moč 1937/str.97,
29. Mojzes: Prva knjiga Mojzeseva (Genesis); v Sveto pismo, pogl.9 in 10.
30. Morato Ravbar, N. (2007): Kruh in ribe, od Bržanije prek Trsta do Soče, Celjska Mohorjeva družba
31. Navrati I, J.: Slovenske narodne vraže in prazne vere – Letopis matice Slovenske za leto 1890
32. Natek, K. in Stepišnik, U.(2009): Kraško površje - kje, kako, in zakaj, v: prilogi Gea, MK
33. Natzmer, V. Gert (1955): Die kulturen der vorzeit, Safarir-Verlag, Berlin - Prehistorijske kulture - Prevod Vlatko Šarić(1966): str.25, 33-35, Zora Zagreb.
34. Nedeljko, F., (1904): Deklica in pesoglavci, v: Narodne pripovedke za mladino III; Janez Gionti ni, Lj
35. Ovsec, J.D.(1991): Slovanska mitologija in verovanje, Domus
36. Peshich, R (2010): Catena Mundi (spona sveta - Balkan), str.144-146, v Revija SRP
37. Petrič, R.: Venetska teorija in izvor Slovenov, v Korenine Slovenskega naroda, Zbornik 2007
38. Pleničar, M. in Nosan, A. (1958): Paleogeografija panonskega obrobja v Sloveniji, str.94-110, v: Geologija 3, Geološki zavod : Slovensko geološko društvo
39. Pokorn, S.F. (1909): Besnica pri Kranju, Knezoškofijski ordinariat ljubljanski
40. Radešček, R. (1984): Slovenske ljudske vraže
41. Rant, H.(2010): Daleč nazaj str.9-12, v: Na Kalu, Zbornik občine Naklo, Občina Naklo.
42. Sagadin, M. (2008): Od Karnija do Kranja, doktorska disertacija, Samozaložba Sagadin
43. Sagadin, M., (1995): Poselitvena slika rimskega podeželja na gorenjskem, v: Kranjski zbornik, str.13-22, Mestna občina Kranj.
44. Smrdel, I.: Kamni , ljudje in voli? Etnolog 16, 2006
45. Stanonik, M. (2005): Nekoč je bilo jezero, Muzejsko društvo Škofj a Loka
46. Šajn, S., Polak, S., Kranjc, A. (1998): Kras, 180 letnica Postojnske jame, priloga revije GEA, št.4 april
47. Šinkovec, I.: Izkopavanja v Špici, v Glasilu Mestne občine Ljubljana, letnik XV, številka 4, junij 2010

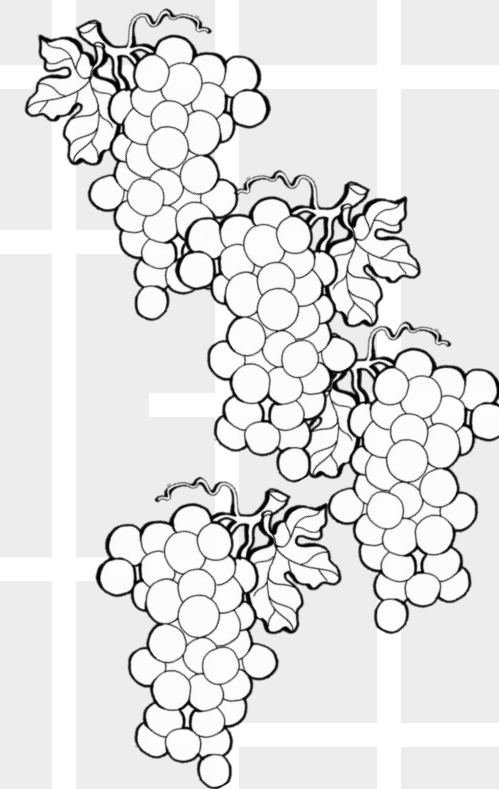

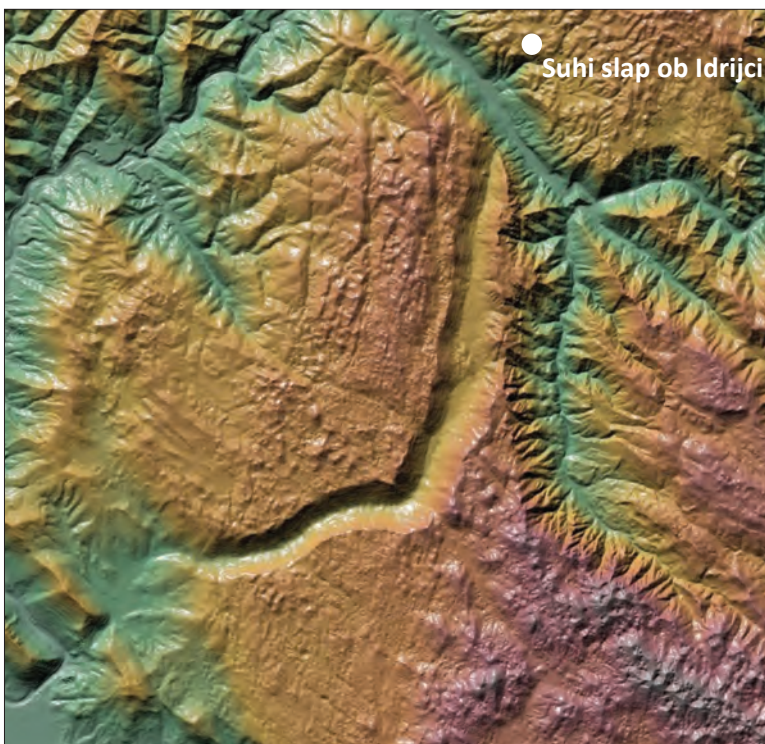
*13.000.000 let stari fosili morskih konjičkov v Tunjicah
najditelja: Jure Žalohar in Tomaž Hiti
najdeni fosili morskih konjičkov so najstarejši na svetu*

*vir: [http://www.kvarkadabra.net/images/articles/
najstarejsi_morski_konjicek_1_original.jpg](http://www.kvarkadabra.net/images/articles/najstarejsi_morski_konjicek_1_original.jpg)*

vir: http://www.kvarkadabra.net/article.php/najstarejsi_morski_konjicek

48. Šmitek, Z. (2004): Mitološko izročilo Slovencev, Študentska založba
49. Šmitek, Z. (1998): Kristalna gora, Mitološko izročilo Slovencev, Forma 7 sedem
50. Šolar, M. (2007): Besnica v ljudskem izročilu, Kulturno društvo "Jože Papler"
51. Šubic, T. (2005): Fossilna struga reke Save v gramoznici Bistrica pri Naklem, str.135-140, v: Kranjski zbornik, Občina Kranj
52. Šubic, T., (2005): Fossilna struga reke Save v gramoznici Bistrica pri Naklem, v: Kranjski zbornik str.135-140, Mestna občina Kranj.
53. Šubic, T., (2005): Kranjski zbornik, Fossilna struga reke Save v gramoznici Bistrica pri Naklem, str.135-140.
54. Tomažič, I.: Staroselci Norika, v Korenine Slovenskega naroda, Zbornik 2006
55. Tomažič, I.: Veneti so začetek Slovenskega naroda, v Korenine Slovenskega naroda, Zbornik 2001
56. Trstenjak, D.(1854): Starozgod. pomenki oz. Starozg. črti ce (N 1854–7), razprava o Noriku in Noreji (ib. 1854, 6 sl., posvečena Šafaříku), v: Novice kmeti jskih, obertnijskih in narodskih reči
57. Trstenjak, D.: O Besu, v Slovenski Glasnik, X (1867), str.90
58. Valič, A., (1968): Gradišče nad Pivko, str.485-508, v: Arheološki vestnik, Znanstvenoraziskovalni center SAZU.
59. Valič, A., (1995): Arheološke najdbe v Kranju in okolici od leta 1960-70, v: Kranjski zbornik, str.185-191, Mestna občina Kranj.
60. Valvasor, J.V. (1689): Slava Vojvodine Kranjske, enciklopedija o Sloveniji, Nuremberg
61. Velušček, A.: Voz z Ljubljanskega barja star okoli 5200 let, v Gea sept. 2003
62. Velušček, A (2003): Voz z Ljubljanskega barja star okoli 5200 let, v: prilogi Gea, MK
63. Vresnik, O. (2005): Tukaj je bilo nekoč jezero - elektronski vir, Neobjavljen spis o lovrenški Zgodovini
64. Vrhovnik, I. (1885): Zgodovina naklanske, dupljanske in goriške fare.
65. Vuga, L.(2000): Jantarska pot - Odgrinjanje tančic naše preteklosti , Studio RO - Založništvo Humar.
66. Vuga, L.: Veneti in Anti , v reviji SRP 2004/1
67. Weis, M. (1987): The magic of Krynn, Penguin Books
68. Zemljepisni in zgodovinski opis šolskega okoliša Naklo, tipkopis, Učiteljska knjižnica, Osnovna šola France Prešeren, enota Naklo
69. Zlobec, B.(1999): Poročila antičnih geografov o severnem Jadranu : od Hekataja do Plinija starejšega, str.11-31, v: Zgodovinski časopis, Zveza zgodovinskih društev Slovenije Ljubljana.
70. Žalohar, J., Hiti j, T., Križnar, M.: Prastari pomniki morja pod današnjimi Alpami najstarejši fosili morskih konjičkov 11/52, GEA 2006
71. Žlebnik, L. (1978): Kras na konglomeratnih terasah ob zgornji Savi in njenih pritokih, v: Geologija 21, str.89-91, Geološki zavod : Slovensko geološko društvo

brazda Faetonovega padca danes imenovana Čepovanski dol
kjer so pred 3.200 leti popotovali Jazon in Argonavti
in
Suhi slap ob Idrijci, kjer se je še pred 2.400 leti
na površje stekala reka Eridan

72. Žlebnik, L. (1993): Geološke posebnosti pleistocenskih zasipov na Gorenjskem, v: Geologija 36, 207-210, Geološki zavod : Slovensko geološko društvo
73. Žontar, J.(1939): Zgodovina mesta Kranja, str.4, 5, 8, 9, 11, 12, 25, 60, Muzejsko društvo za Slovenijo
74. Županek, B., Žmuc, I.: Razstava o rimski Emoni in argonavtskem mitu, v Glasilu Mestne občine Ljubljana, letnik XV, številka 4, junij 2010
75. Županek, B.(2010): Emona - Mit in resničnost, str.27-71, Muzej in galerije mesta Ljubljane

<http://www.vinakras.si/zdravje/>

<http://www.geopedia.si/>

http://www.vinopedia.hr/wiki/index.php?title=Vinum_pucinum

http://www.hervardi.com/vaska_situla.php

http://www.primorski-panterji.info/index.php?option=com_content&view=article&id=80:gorske-pravde-&catid=38:nnst&Itemid=65

Pangeršič Irena

Feniksova skrivnost konglomeratnega krasa

dLib - digitalna knjižnica slovenije

Pangeršič Irena

Udin boršt - razvoj arhitekture

dLib - digitalna knjižnica slovenije

Pangeršič Irena

Udin boršt - sanacija & prenova & konzervatorstvo

dLib - digitalna knjižnica slovenije

